

Ve spolupráci se sdružením Sluňákov jsme pro Vás na letošní rok připravili novou sekci „Děti a příroda“. Najdete zde spoustu úkolů, hádanek, soutěží a kvízů o zajímavé ceny. V prvním díle si krátce představíme Sluňákov a jeho metodický materiál „Zelený ostrov“, který nás bude po celý rok provázet: krůček po krůčku osídlíme ostrov zničený výbuchem sopky, budeme společně sledovat návrat života a na závěr si položíme několik otázek ohledně jeho další budoucnosti. Věříme, že na své si přijdou nejen děti, ale vtáhneme do hry i rodiče a učitele.

Pestrý sluňákovský ostrov

„V bytě filozofa Karla Kosíka jsem koukal oknem na Prahu. Město vypadalo ještě starobyle, stověžatě, tajemně a krásně, ... všechny ty mladší poryvy kolem byly za horizontem mého pohledu. Viděl jsem průzorem jen kousek z historie postupného osídlování města. Jednu z jeho možných podob. Pak přišel Kosík, přinesl horký čaj, usadili jsme se, a on povídal, že nedávno o Sluňákovu přemýšlel a že to, co děláme, se mu zdá jako ostrůvek pozitivní deviace v současném světě.

Dnes je Sluňákov obecně prospěšná společnost, jejímž zakladatelem je Statutární město Olomouc. Činnost Sluňákova je zaměřena na environmentální vzdělávání pro školy i veřejnost. Sluňákov vznikl postupně, žádný výbuch se sice při jeho zrození neodehrál, přesto zde jakési paralely s příběhem pozvolného zabydlování ostrova existují.

Nejprve jsem byl na sluňákovském ostrově environmentálního vzdělávání sám. To bylo v roce 1992. Pak přišli další lidé. Přesunuli jsme se do otevřené krajiny, za město, do Horky nad Moravou. Nejprve do mateřské školy. Pak jsme prosadili

výstavbu ekologického nízkoenergetického domu. Ten byl vybudovaný na poli, které se nám podařilo proměnit na vzdělávací biocentrum s rybníkem, tůněmi, druhově pestrým lesem, loukami, vše kousek od ramene řeky Moravy a hranic Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví.

Nyní připravujeme pěší okruh kolem domu s místy, kde je možno se zastavit, vypadnout z rytmu doby a přiblížit se rytmům, které jsou spojeny s příběhy „jinak živých“. V jejich doteku pak lze uvažovat o vztahu člověka a přírody, o přírodě v člověku. To vše v doprovodu zvuků, vůní, tvarů

*Nízkoenergetický dům
v Horce.*

Foto Sluňákov

a barev, které přináší krajina, ve které pobýváme.

Je nás nyní zhruba dvacet, mnoho dalších lidí nám dobrovolně pomáhá. Tak můžeme připravovat nabídku aktivit pro více jak 20 000 dětí i dospělých ročně.

Sluňákovský ostrov je obydlen lidmi, kteří se snaží nabízet ostatním

pestrou paletu nápadů rozvíjejících vztah člověka a přírody. Sluňákovský svět je barevný, otevřený jiným názorům, ... a kdesi v tichu se ukrývá nenápadně smysl naší činnosti, rozvíjení uctivého vztahu lidí k přírodě a krajině. Příroda je vzácná tím, že by si bez nás vystačila.“

(Michal Bartoš, ředitel Sluňákova)

Projekt „Zelený ostrov“

Inspirací pro výukový materiál Zelený ostrov byla skutečná událost, příběh ostrova Krakatau, který byl po sopečné erupci zcela zničen, ale život se na něj postupně znovu vrátil v plné síle. Ostrov je současně symbolem naší planety Země, která je jediným známým „ostrovem života“ ve vesmíru. V Naší přírodě jsme téma osídlování ostrova rozčlenili na 6 následujících částí:

PRAVIDLA SOUTĚŽÍ

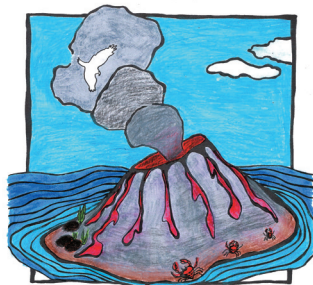
Soutěže jsou určeny pro žáky základních škol. Každá soutěž se hodnotí samostatně. Své obrázky či odpovědi pošlete **do 15. března** na e-mail: redakce@nasepriroda.cz nebo poštou na adresu Naše příroda, o. s., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc. Vylosovaní výherci získají dárek ve formě předplatného Naší přírody nebo nástěnný kalendář.

1. **Kameny a půda**
2. **Pavouci**
3. **Semínka**
4. **Zvířata**
5. **Rostliny**
6. **Lidé a planeta Země**

SOUTĚŽ: Nakresli svůj zelený ostrov!

Milé děti! V redakci by nás moc zajímalo, jak si představujete svůj vlastní zelený ostrov. Bude plný zvířat a vysokých skal, nebo půjde o malý ostrůvek se spoustou barevných rostlin? Nakreslete nám váš zelený ostrov a pošlete naskenované obrázky e-mailem, nebo originály poštou na adresu redakce. Nejlepší z vás čeká odměna. Moc se na vaše obrázky těšíme a všechny navíc předáme pracovníkům Sluňákova, kde budou posléze vystaveny!

Knihu Zelený ostrov mohou školy zdarma získat, pokud se zapojí do celorepublikového projektu E-DUR, který je určen pro školáky základních a středních škol z celé České republiky. Více informací o projektu získáte na e-mailu edur@slunakov.cz nebo si knihu můžete zdarma stáhnout ve formátu PDF na www.slunakov.cz. Autorky projektu jsou Helena Nováčková a Zdenka Štefanidesová.

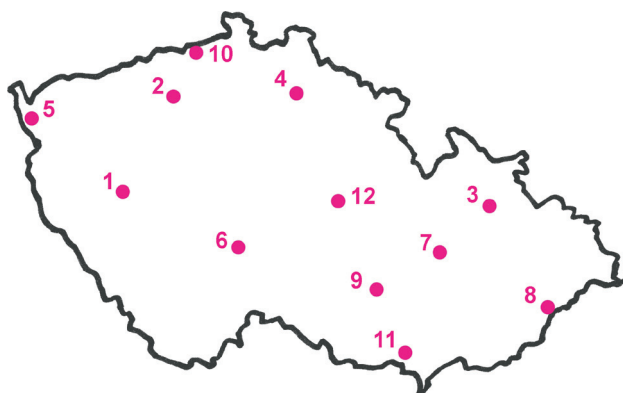
1 Kameny a půda

... Po výbuchu se téměř všude na zeměkouli ochladilo, protože prach ve vzduchu bránil průchodu slunečních paprsků. Ostrov byl spálen, rozdělen na části, ze dvou třetin zaplaven mořem a pokryt lávou a popílkem. Nezůstala tam ani stopa po rostlinách či zvířatech, všude byly pouze hnědočervené proudy lávy, pemzy a hromady popela a kamenů.

SOUTĚŽ: Krása neživé přírody

Bohatá geologická minulost dala na našem území vzniknout mnoha nevhedním kamenným útvarům, které dnes obdivujeme a získáváme z nich zprávy o dávných dobách před příchodem člověka. Tehdy Zemi ovládaly mocné živly - oheň, voda a vítr a společně vytvářely podobu krajiny tak, jak ji známe dnes. Dokážete přiřadit k bodům na mapě správný název geologické památky, hory či skalního útvaru?

- a) Ejpovické útesy
- b) Herolticko-lažánecký kras
- c) Kamenná slunce
- d) Komorní hůrka
- e) Kozákov
- f) Pacova hora
- g) Pavlovské vrchy
- h) Pulčinské skály
- i) Tiské stěny
- j) Velký Kosíř
- k) Venušina sopka
- l) Železné hory

SOUTĚŽ: Osmisměrka

Hledejte názvy kamenů, kopců, skalních útvarů či dalších termínů z oblasti neživé přírody. Zbývající písmena tvoří tajenku - citát od Františka z Assisy.

ACHÁT, AMETYST, BABA, BRÁNA, DUNY, EROZE, HALDA, HORNINA, JÍL, KOZÁKOV, KOZÍ HORA, LOM, NEROST, OBŘÍ DŮL, ONKOLIT, ONYX, PÁNEV, PŘÍKOP, PŮDNÍ TYP, RUBÍN, SONDA, SOPKA, STŮL, SYLVÍN, TĚŽBA, TOPAZ, TUFY, TYRKYS, UHLÍ, VELKÝ ROUDNÝ, VLTAVÍN, VNOR, VOSINEC, ZIRKON

Ý	N	A	T	B	Š	N	V	E	L	V	M	A
A	N	Á	P	A	Í	L	U	Z	N	O	J	N
N	CH	D	A	B	T	K	A	O	L	K	Z	I
A	M	E	U	A	N	Y	R	R	S	Á	A	N
M	Ú	R	V	O	S	I	N	E	C	Z	P	R
E	U	Í	C	Y	R	T	B	O	I	O	O	O
T	N	H	K	A	U	Ý	N	R	E	K	T	H
Y	B	R	L	K	R	A	K	Ž	Á	D	Á	P
S	Y	L	V	Í	N	O	V	L	Ě	N	Y	Á
T	N	C	M	Á	N	B	H	S	E	T	A	N
A	U	P	O	K	Í	Ř	P	Í	Í	V	E	E
A	D	N	O	S	V	Í	O	N	Z	R	U	V
H	Y	L	Í	J	O	D	D	O	O	N	O	
X	I	T	A	U	L	Ů	T	S	O	P	K	A
T	U	F	Y	H	P	L	T	A	B	Ž	Ě	T

POKUSY: Může se kámen rozpustit?

Cílem pokusu je zjistit chemické vlastnosti vápence a pochopit souvislosti vzniku jeskyní.

Pomůcky: Ocet, několik druhů kamenů – mezi nimi vápenec nebo i školní křída, misky.

Postup: Do misek s octem položíme nejrůznější horniny a pozorujeme, jestli nastane nějaká změna. U vápencových hornin (vápeneč, křída, travertin) pozorujeme šumění (unikají bublinky oxidu uhličitého) a dochází k rozpouštění vápence vlivem kyseliny octové. Pokud necháme horniny v octě několik dní, u misky s vápencem budeme pozorovat zpětnou krystalizaci na stěnách misky nebo na vložené větvičce.

HRY: Hmatovka

Cílem této aktivity je rozvoj jemné motoriky a spolupráce dětí.

Pomůcky: Kameny různých velikostí (5–10 podle věku), šátky do dvojic.

Postup: Děti pracují ve dvojicích, jeden má zavázané oči a snaží se seřadit kameny po hmatu od nejmenšího po největší. Druhý žák kontroluje správnost a pomáhá „nevidoucímu“, pak si role vymění.

HRY: Kamenné pexeso

Pomůcky: 20 stejných papírových krabiček cca 10 x 10 x 3 cm, které si děti vyrobí ze čtvrtky papíru, deset dvojic kamenů stejného druhu, které je možné na první pohled odlišit.

Postup: Děti si sednou do kruhu a na podlahu rozloží dvacet kamenů, které přikryjeme krabičkami tak, aby nebyly vidět. Pak jedno dítě po druhém odkrývá vždy dvě krabičky a snaží se vytvořit dvojici. Tato aktivita je vhodná pro skupinu do 10 dětí, pokud chceme pracovat se třídou, musíme použít více sad. Můžeme ji propojit s poznáváním druhů hornin a minerálů, pokud máme vhodné druhy ve školní sbírce. Vyrobené krabičky pak můžeme využít k výstavě hornin a minerálů.

misePlus⁺

Podpora hospodárného využívání elektrické energie je jedním z cílů energetické společnosti E.ON. Proto ve spolupráci se základními školami realizujeme **naučné-zábavný projekt pro žáky s názvem misePlus⁺**, ve kterém se snažíme zábavnou formou přiblížit tuto problematiku našim nejmladším. Účastníci našeho programu se seznámí nejen s teoretickými fakty, ale mohou si své znalosti a nově nabyté informace ověřit přímo v praxi na jednoduchých pokusech a testech.

Všechny důležité informace k projektu naleznete na internetových stránkách www.miseplus.cz, kde se také prostřednictvím internetu můžete zapojit do dobrodružné online hry ze světa energožroutů.

www.miseplus.cz